Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Lausunto

8.2.2023

EDUSKUNTA
Maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

Asia: HE 327/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi määräaikaisista maatalouden ja vesiviljelyn kustannustuista

MTK kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi määräaikaisista maatalouden ja vesiviljelyn kustannustuista ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki määräaikaisista maatalouden ja vesiviljelyn kustannustuista. Lain perusteella maksettaisiin kustannustukia, joilla osittain kompensoitaisiin lannoitteiden ja sähkön hinnannoususta aiheutuvaa tuotantokustannusten nousua maataloudessa ja vesiviljelyssä. Tuottajahintojen nousu on vain osittain kattanut tuotantokustannusten nousua. Kustannustuet osaltaan varmistaisivat kotimaisen tuotannon jatkumista ja huoltovarmuuden säilymistä tilanteessa, jossa tuotannon kannattavuus ja toiminnanharjoittajien maksuvalmius ovat heikentyneet.

MTK pitää hallituksen esitystä erittäin kannatettavana keinona reagoida maatalouden rajuun kustannusnousuun ja heikentyneeseen maksuvalmiustilanteeseen. Maatalous kärsii ennennäkemättömän nopeasta muuttuvien kustannusten noususta. Lannoitteiden hinnannousu vaikuttaa kaikkiin tuotantosuuntiin ja vaikutus näkyy täysimääräisesti kasvukaudella 2023. Yleisesti ottaen kotieläintuotannossa tuottajahinnat eivät ole nousseet kustannuksia vastaavasti ja sähkön voimakas hinnannousu lisää edelleen kotieläintuotannon kustannustaakkaa.

Lannoitteiden osalta esitetään, että kustannustuki määräytyy ajanjaksolla 1.6.2022—30.4.2023 tuen saajan omaan tuotantoon kasvukautta 2023 varten kaupallisilta toimijoilta ostettujen lannoitteiden määrän ja tuensaajakohtaisen keskihinnan perustella. Osa viljelijöistä hankkivat kuitenkin jo keväällä 2022 osittain tai jopa kokonaan kasvukaudelle 2023 tarvittavat lannoitteet. Lannoitteiden hinnat olivat tällöin jo nousseet huomattavasti yli kustannustuen 500 euron alarajaa, jolloin ennakoivasti toimineet viljelijät joutuisivat kustannustuen väliinputoajiksi. MTK ehdottaa lannoitetuen määräytymisjaksoksi 1.3.2022 – 30.4.2023.

Hallituksen esityksessä todetaan olevan mahdollista, että viljelijöille maksettava tuki siirtyy osittain lannoitteiden hintoihin eli käytännössä Suomen markkinoille ohjautuvissa lannoitteissa voi olla korkeammat hinnat kuin ilman tukea olisi. Suomen lannoitemarkkinalla Yara Suomi toimii käytännössä monopoliasemassa, joten markkinoiden toimivuuden seuranta kustannustuen rinnalla on ensiarvoisen tärkeä kustannustuen vaikuttavuuden varmistamiseksi.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
PL 510 (Simonkatu 6) • 00101 Helsinki
Puhelin 020 4131 • Faksi 020 413 2425
Y-tunnus 0215194-5 • www.mtk.fi

Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners (MTK)
PO Box 510 (Simonkatu 6) • FI-00101 Helsinki
Telephone +358 20 4131 • Fax +358 20 413 2425
Business code 0215194-5 • www.mtk.fi

Sähkötuessa myöntämiskriteerit ovat huomattavasti lannoitetukea tiukemmat. Sähkön kustannusnousun kokeneet tilat ovat esityksen perusteella suurimmaksi osaksi jäämässä kustannustuen ulkopuolelle. MTK esittää edellä mainittuun viitaten, että sähkötuen myöntämiskriteerejä muutetaan siten, että määräkaudella maataloutta tai vesiviljelyä varten ostetun sähkön määrä huomioidaan kokonaisuudessaan. Tämä muutos parantaisi huomattavasti sähkötuen kohdentuvuutta. Vaikka sähkön osuus tuotantokustannuksista on maataloudessa keskimäärin varsin maltillinen, niin sähkökustannus vuonna 2022 oli keskimäärin 44 % yrittäjätulosta.

MTK on jo aiemmin esittänyt sähkön hinnannousun kompensointia suoran kustannustuen kautta ja pitäisi perusteltuna käyttää ehdotettua suurempaa osuutta kustannustuista maatilojen sähkökustannusten kompensoimiseen. Maatalousyrittäjien mahdollisuudet reagoida sähkömarkkinoiden muutoksiin ja sopeuttaa tuotantonsa uuteen tilanteeseen ovat kuitenkin paljon rajallisemmat kuin lannoitteiden osalta.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että sähkön kustannustuesta vähennettäisiin muun lain perusteella samoista kustannuksista maksettu tuki. MTK edellyttää, että kyseinen kohta selkiytetään. Yrittäjän mahdollisesti yksityistalouteen haettu tuki ei saa vaikuttaa yritystoiminnan perusteella haettuun kustannustukeen vähentävästi. Tämä asettaisi maatalousyrittäjät heikompaan asemaan kuin muut kansalaiset.

Hallituksen esityksen 7 §. esitetään, että tukea ei myönnettäisi, jos tuen hakija ei ole merkittynä ennakkoperintälain (1118/1996) 25 §:ssä tarkoitettuun ennakkoperintärekisteriin. Tarkoituksena olisi, että maatalouden ja vesiviljelyn määräaikaista kustannustukea ei myönnettäisi toimijalle, joka on laiminlyönyt verotukseen liittyviä velvoitteitaan. Ennakkoperintärekisteriin kuuluminen ei ole kuitenkaan pakollista ja Suomessa on varsin paljon maatiloja, jotka eivät ole koskaan liittyneet ennakkoperintärekisteriin Syy siihen, että yritys ei ole merkittynä ennakkoperintärekisteriin ei siis välttämättä ollenkaan liity siihen, että yritys on joko poistettu tai sitä ei ole voitu merkitä rekisteriin verotusta koskevien laiminlyöntien johdosta. MTK esittää edellä mainitusta johtuen, että kyseinen ehto poistetaan. Vaihtoehtoisesti tulisi riittää, että hakija on merkittynä ennakkoperintärekisteriin tuen hakemishetkellä.

Helsingissä 8.2.2023

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK RY

Johan Åberg
Maatalousjohtaja